

Tilsynskampanje - kontroll med etterlevelse av salmonellagarantien

Mattilsynet har gjennomført en nasjonal tilsynskampanje for å kontrollere om importører følger kravet om salmonelladokumentasjon for konsumegg og skrotter av storfe, svin- og fjørfekjøtt innført fra EU/EØS.

Det ble gjennomført 108 dokumentkontroller, 13 av disse ble kombinert med fysisk identitetskontroll hos importøren.

Selv om resultatene viser at mange importører etterlever kravet om salmonellagaranti, ble det avdekket ulike mangler i 41 prosent av forsendelsene, eksempelvis mangler ved handelsdokumenter, prøvetakning og sporbarhet. Vi så også at det er liten kunnskap om salmonellagarantien hos enkelte importører av fjørfekjøtt som omsettes i frittstående dagligvarehandel.

Dato for tilsyn: Juni 2025 - mars 2026

Område

Tilsynskampanjen omfattet digitale dokumentkontroller av forsendelser med konsumegg og skrotter av storfe-, svin- og fjørfekjøtt innført fra EU/EØS-land, hvor det stilles særskilte krav til fravær av salmonella. Det ble i tillegg foretatt fysiske identitetskontroller av et utvalg av disse varepartiene ute hos virksomhetene.

Det ble ikke kontrollert noen forsendelser med konsumegg, siden det i kampanjeperioden ikke ble meldt om slik innførsel.

Formål

Å undersøke om importørene kunne dokumentere at varepartier som omfattes av salmonellagarantien er testet og funnet fri for salmonella før innførsel til Norge.

Vi sjekket om nødvendig salmonelladokumentasjon følger med varepartiet, om dokumentasjonen kunne spores til det aktuelle varepartiet, og om handelsdokumentet og følgedokumentene var utarbeidet i henhold til krav gitt i regelverket, eksempelvis:

- Om handelsdokumentet var korrekt utfylt og utstedt av avsendervirksomheten på tidspunktet forsendelsen forlot avsenderlandet.
- Om varepartiet var prøvetatt i henhold til regelverket, og om analysemetoden var godkjent.
- Om slakteriet var godkjent virksomhet i EU.

Bakgrunn

Norge har sammen med Sverige og Finland en lav forekomst av salmonella sammenlignet med andre land som følge av langvarig forebygging og overvåking, og har derfor fått innvilget en salmonellagaranti som stiller særskilte krav til virksomheter fra EU/EØS som vil sende konsumegg, storfe-, svin- og fjørfekjøtt til Norge. Danmark omfattes av samme garantier når det gjelder konsumegg og kyllingkjøtt.

Følgende forhold ligger til grunn for tilsynskampanjen:

- Tidligere salmonellautbrudd knyttet til innført storfekjøtt fra Tyskland.
- Tilsyn i 2024 som avdekket manglende eller mangelfull dokumentasjon i forbindelse med økt innførsel av konsumegg fra EU/EØS.
- Varsler fra markedsregulator i 2024/2025 om underdekning av flere typer kjøttvarer og konsumegg med norsk opprinnelse, som har utløst lavere tollsatser og dermed mulighet for økt innførsel.
- Behov for bedre kunnskap om etterlevelse av salmonellagarantien.

Det er derfor viktig at importørene sikrer at forsendelsene er undersøkt for salmonella i avsendervirksomheten, herunder at prøvetakningsreglene som kreves for å oppfylle salmonellagarantien er fulgt og dokumentert.

Gjennomføring

Importørene ble valgt ut fra Tolletatens oversikt over innførte forsendelser i 2024 og første kvartal 2025, med prioritering av virksomheter som jevnlig innfører større kvanta.

I forkant ble det informert om tilsynskampanjen på Mattilsynets nettsider, og alle aktuelle importører ble kontaktet før kampanjestart. Det ble også sendt skriftlig informasjon om kampanjen og regelverket til hver enkelt importør.

Tilsynet ble i hovedsak gjennomført som dokumentkontroller, der importørene etter avtale sendte dokumentasjon over mottatte forsendelser. Dette gjaldt både varepartier mottatt tidligere i 2025, og varepartier som ble innført i løpet av

kampanjeperioden. I tillegg ble det gjennomført fysisk kontroll av noen varepartier ute hos virksomhetene.

Kontrollen omfattet gjennomgang av handelsdokumentene i henhold til særskilte krav til salmonellagarantien.

Etter tilsynet mottok importørene en rapport med oppsummering, vurdering av innsendt dokumentasjon og eventuelle reaksjoner i form av skriftlig veiledning eller vedtak.

Resultater

I kampanjen ble det gjennomført 108 dokumentkontroller, og 13 av disse ble kombinert med fysisk identitetskontroll hos importøren.

Totalt ble det funnet avvik for 44 av de 108 kontrollerte forsendelsene (41 %):

- Det ble gitt skriftlig veiledning for 31 varepartier på grunn av feil bruk av samleprøver for storfeslakt. Dette gjelder en leverandør i Tyskland.
- Det ble gitt skriftlig veiledning for ett vareparti med pattegris på grunn av feil mikrobiologisk analysemetode og prøveantall.
- Det ble gitt skriftlig veiledning om mangelfull sporbarhet for tre varepartier med fjørfekjøtt.
- Det ble fattet vedtak om omsetningsforbud for ni av de 21 kontrollerte varepartiene med fjørfekjøtt på grunn av manglende salmonella-dokumentasjon. Myndigheter i avsenderland ble varslet.

I tillegg avdekket vi en del formelle feil slik som mangelfull utfylling av handelsdokument og mangelfull kobling mellom handelsdokument og analyserapporter. Disse forholdene følges opp med styrket veiledning.

Konklusjon

Tilsynskampanjen gir et godt bilde av hvordan salmonellagarantien etterleves ved innførsel av visse kjøttvarer til Norge. De fleste innførslene skjer gjennom et begrenset antall store importører. Resultatene vurderes som representative for majoriteten av innførselen, men det var likevel overraskende med såpass mange avvik.

Kampanjen viser at mange importører har rutiner for å sikre at krav til salmonellagarantien etterleves, og de har vært positive til å følge opp og gjøre eventuelle forbedringstiltak.

Samtidig ser vi også at det er liten kunnskap om salmonellagarantien hos enkelte importører av fjørfekjøtt.

Samtidig med kampanjen ble det høst og vinter 2025 påvist salmonella i tre forsendelser med innført storfekjøtt. Dette gjaldt to sendinger fra Tyskland og en fra Danmark. Det var tre ulike importører av de tre sendingene. Påvisningene ble fulgt opp med tilbaketrekking og informasjonsutveksling i det europeiske meldesystemet for helsefarlige næringsmidler (RASFF). Disse importørene vil bli fulgt opp videre.

Hensikten med salmonellagarantien er at sikkerheten for innført kjøtt og konsumegg skal ligge på samme nivå med den sikkerheten som gjelder for innenlandsk produksjon. Norge har et omfattende kontrollprogram for salmonella for å dokumentere sin status, og det er viktig å kontrollere og følge opp etterlevelse av salmonellagarantien hos de som innfører varer omfattet av garantien.

Tiltak og anbefalinger

Gjennom kampanjen har Mattilsynet fått innsikt i utfordringer og forbedringsområder for forsendelser med kjøtt og konsumegg omfattet av salmonellagarantien.

Tilsynskampanjen viste at det er behov for å følge opp flere virksomheter, både med veiledning og nye tilsyn med særlig søkelys på virksomhetenes internkontroll. Det gjelder både i forhold til virksomhetenes kompetanse, leverandørkrav, rutiner for varemottak, oppfølging ved mangelfull dokumentasjon mm.

Virksomhetene med manglende salmonelladokumentasjon for fjørfekjøtt vil bli fulgt opp med tilsyn og nødvendige virkemidler for å sikre bedre regelverks-etterlevelse.

Vi registrerte også at det over flere år har vært en innarbeidet praksis med bruk av samleprøver fra flere storfeslakt før mikrobiologisk analyse. Regelverket gir ikke anledning til dette, og Mattilsynet vurderer at denne praksisen må endres for å ivareta regelverkskrav. Aktuelle importører vil bli fulgt opp med nytt tilsyn i 2026, hvor vi vil se på rutiner for prøvetaking og analyse av samleprøver.

Mattilsynet vil også vurdere andre tiltak, slik som utsending av veiledning og oppdatere veiledning om regelverket på våre nettsider.

Regelverk

- [Næringsmiddelhygieneforskriften, jf. forordning \(EF\) nr.852/2004 art. 1 nr.1](#)
- [Animaliehygieneforskriften, jf. forordning \(EF\) nr. 853/2004 art. 8](#)
- [Animaliehygieneforskriften, jf. forordning \(EF\) nr. 1688/2005 \(salmonellagarantien\)](#)